

Najbolj me impresionira človek

Naš pogovor: dr. Sebastjan Kristovič

■ Erika Ašič, univ. dipl. soc. del., je zaposlena v DKPS, v uredništvu revije Vzgoja.

Naš gost je tokrat izr. prof. dr. Sebastjan Kristovič, univerzitetni profesor in raziskovalec, predavatelj, voditelj taborov za otroke in mladostnike. Njegovo področje dela in raziskovanja je logoterapija, vzgoja, duševno zdravje in kakovost življenja. Njegov pogled je jasen, spoštljiv, zavedajoč se pomena odgovornosti, človekovega dostojanstva ter pomena vzgoje in odnosov. Na pogovor smo ga povabili, ker menimo, da nam je njegova misel lahko v veliko spodbudo na mnogih področjih.

Nam lahko na začetku poveste kaj o sebi?

Odraščal sem v štiričlanski družini v Pacinju pri Ptujju. Na otroštvo imam izredno lepe in vesele spomine. Obkrožen sem bil z mnogimi bratranci in sosedi, s katerimi sem preživljal vsak prosti trenutek – na igrišču, v naravi, pri šoli, pozimi smo drsali, poleti smo se kopali v toplicah ali pa kar v Pesnici, ki teče nedaleč stran, in še bi lahko našteval. Bilo je toliko nepozabnih trenutkov, neponovljivih, tudi mejnih situacij in dogodkov ter vragolij, da se s Petimi prijatelji ne bi dalo niti primerjati. Pa verjemite, da ne pretiravam.

Staršema sem neskončno hvaležen za ljubečo in odločno vzgojo ter da sta mi dala pomembne veščine za življenje, kot so poštenost, pomoč drugim, spoštovanje drugih, delovne navade, odgovornost, pomembnost reda in vztrajnost. Z izraženo trmo pa mislim, da sem se že rodil – res pa je, da sta mi omogočila, da sem jo vztrajno utrjeval ob njuni nepopustljivosti in očetovi klenosti.

Sem srečno poročen in živim v Mariboru. Obožujem potovanja (še posebej mi je pri srcu Italija – Toskana), izlete z motorjem, sem ljubitelj klasične literature in filozofije ter klasične umetnosti. (Poudarjam klasične, ker sem zadržan do novodobne 'umetnosti', ki je brez simbolne moči, ki de-

luje razdrobljeno, oropana je vsakršne transcendence in zaprta v zadušljivo imanenco, ob kateri imaš vtis, da je edini smisel šok in da je šokiranje edino interpretativno načelo kakovosti. Ni vse umetnost, kar nekdo imenuje umetnost.) Ljubezen do branja sem podedoval po mami, ki je ogromno brala in iz knjižnice nosila cele vreče knjig. Moja velika strast je bil šport (kikboks), ki ni bil

samo hobi, ampak veliko veliko več. Bil sem kategoriziran kot vrhunski športnik in član slovenske reprezentance z dosežki na svetovni ravni (svetovno prvenstvo, svetovni pokali, mednarodna odprta prvenstva ...). Ljubezen do športa in narave je ostala in je del mojega življenja – spodnji gibalni minimum, ki se ga dosledno držim, je, da grem vsako jutro na nekajkilometrski sprehod, preden sedem za pisalno mizo. Praviloma se zgodba ponovi še zvečer.

Od vseh umetniških stvaritev me najbolj impresionira človek v svoji različnosti in v vseh svojih pojavnostih, ravnanjih, odločitvah, kontradiktornostih, predvsem pa v razmerju do vprašanja smisla in duhovnosti. Najbolje ga opiše Dostojevski: Človek je skrivnost. Zelo blizu so mi ruski misleci, kot so npr. Dostojevski, Solovjov, Florenski, Berdjajev. Dostojevski, ta rudar duše, zavzema prav posebno mesto v moji misli in življenju. Napisal je največjo pisano (metafizično) umetniško stvaritev vseh časov: Brate Karamazove. Čista genialnost. Vedno znova me presune.

Sem univerzitetni profesor in raziskovalec področja logoterapije, eksistencialne analize, vzgoje, duševnega zdravja, odnosov in kakovosti življenja. Sem direktor *Mednarodnega inštituta za psihoterapijo in uporabno psihologijo*, v okviru katerega deluje tudi *Svetovalno-terapevtski center za družine*,

Foto: Vid Ponikvar

pare in posameznike, ter koordinator študijskega procesa na Alma Mater Europaea – ECM. Že vrsto let po vsej Sloveniji predavam po šolah in vrtcih (šole za starše ...) za različne ciljne skupine s področja vzgoje – za profesorje, učitelje, vzgojitelje in starše. Za različne delovne kolektive izvajam predavanja in seminarje s področja duševnega zdravja, odnosov in transparentne komunikacije. Že več let vodim in izvajam ustvarjalno-doživljajске tabore za otroke. Doslej sem delal z nekaj tisoč otroki in več sto starši in prav ta vpetost v konkretno delo z ljudmi mi daje osnovo, da upam na glas razmišljati o vzgoji. Pomemben pečat je v meni pustilo tudi preživeto obdobje v Italiji – sedem mesecev sem bil v mestu Torino – *Piccola Casa della Divina Provvidenza*, kjer sem prostovoljno delal v bolnišnici na onkološkem oddelku zadnjega stadija. Doktoriral sem na področju logoterapije in eksistencialne analize (*Eksistencialna kriza in kriza smisla z vidika logoterapije*) na interdisciplinarnem doktorskem študijskem programu. Logoterapija/eksistencialna analiza je moje teoretično in praktično izhodišče ter temeljna antropološka osnova pri vsem mojem strokovnem, akademskem in znanstvenem delovanju.

Kako bi na kratko opisali logoterapijo? Kaj vas je pritegnilo k njej?

V središču logoterapije je vprašanje smisla, ki je temeljno bivanjsko vprašanje za vsakega izmed nas. Študentom rečem: Življenje vam je bilo podarjeno, na vas pa je, kaj boste iz njega storili, kakšno vsebino mu boste dali. V predavalnici nastane tišina in lahko verjamete, da takrat nihče ne gleda v telefon. Moja znana 'mantra' je, da sodobni človek ima živeti od česa, nima pa več živeti za kaj. Za kaj naj živim, kaj naj naredim iz svojega življenja, kaj naj naredim iz samega sebe? To so vprašanja, ki danes razjedajo (v glavnem na nezavedni ravni) naše mladostnike in tudi srednjo generacijo. Danes zelo pogosto slišimo: Vse je 'brez veze', nič se ne dogaja, zakaj naj se sploh trudim ipd. 'Razvitemu' svetu še nikoli ni šlo tako dobro, še nikoli nismo živeli v takšnem blagostanju kot danes. Po drugi strani pa še nikoli v zgodovini ni bilo toliko duševnih bolezni, stisk, motenj hranjenja, anksioznosti, depresij,

izgorelosti, melanholije in samomorov. To pomeni, da gre nekaj v sodobni družbi, v načinu vzgoje in načinu našega življenja precej narobe. Tudi starejši se sprašujejo, ali ima njihovo življenje na starost sploh še kakšen smisel. Trdno sem prepričan, da je temeljna problematika sodobnega človeka vprašanje smisla in da so logoterapevtska spoznanja in Franklov antropološki nazor za razumevanje človeka aktualni bolj kot kadarkoli prej, celo bolj kot takrat, ko je eksistencialna analiza nastala.

K logoterapiji me je pritegnila osebnost Viktorja Frankla in njegova življenjska zgodba, ki še največjega dvomljivca prepriča, da ima življenje vedno, v vseh okoliščinah in pod vsakimi pogoji smisel – do konca, do zadnjega diha, do *in ultimis*. In da tega smisla ne izgubi tudi v največjem trpljenju, v smrti ali krivdi. Lahko se pa seveda zgodi, da posameznik tega smisla ne vidi več. Ko sem prvič prijel v roke knjigo *Kljub vsemu reči življenju DA*, ki je ena najbolj prevajanih, ponatisnjenih in branih knjig vseh časov, se mi je odprlo novo obzorje in s tem življenjsko poglavje. Spomnim se občutkov, da sem se ob branju njegovih besedil o logoterapiji in eksistencialni analizi počutil tako domače, moji pogledi so se brez vsakršnega napa povsem spojili z njim. To je to, sem si dejal. Tako je in drugače ne more biti. Frankl me prepriča s svojo jasnostjo, zdravo pametjo, življenjskostjo in realnostjo. Je pravo nasprotje sodobnim redukcionističnim in determinističnim pristopom, ki imajo za posledico dehumanizacijo in depersonalizacijo človeka tako na znanstvenem kot strokovnem področju.

Kako doživljate svoje poslanstvo učitelja, profesorja? Kaj je tisto, zaradi česar radi opravljate svoje delo?

Doživljam ga kot življenjsko poslanstvo, kot nekaj najlepšega, kar se mi je lahko v življenju 'zgodilo', oz. kot enega največjih življenjskih dosežkov. To ni nekaj, od česar živiš, ampak predvsem nekaj, za kar živiš. Na celotni poti izobraževanja sem na profesorje gledal kot na nekoga daleč 'tam zgoraj'. Profesorski poklic se mi je vedno zdel nekaj izredno cenjenega, pomembnega in dostojanstvenega. Ko sem doktoriral in postal asistent ter začel hoditi po tej akadem-

Foto: Vid Ponikvar

ski poti, še nekaj časa nisem povsem dojel realnosti tega.

To delo opravljam, ker do njega resnično čutim strast, v tem doživljam svoje poslanstvo in imam rad mlade. Nepopisljiv občutek je, ko študente vsebina zagrabi, ko jim je mar, ko jih zanima, ko so vedoželjni, ko pridejo na govorilne ure, ker jih zanima še to in ono, ker hočejo nekaj več, ker jim je resnično mar in jim ne gre zgolj za to, da opravijo izpit. Čudovito je, ko si lahko del te njihove izredno pomembne življenjske poti in skupaj z njimi soustvarjaš prihodnost družbe in stroke ter obenem njihovo in svojo prihodnost. Ob vsem tem se zavedam tudi velike odgovornosti, ki jo imamo profesorji do svojega dela, do družbe, do skupne prihodnosti, do mladih in do stroke.

Katero poslanstvo je za vas še pomembno in zakaj?

Delo na področju vzgoje in izobraževanja. Vzgoja igra najpomembnejšo vlogo pri tem, da se bodo mladi razvili v zdrave, zadovoljne in osmišljene posameznike, ki bodo razvili jasno identiteto in bodo naši

svoje poslanstvo, v katerem se bodo počutili potrjene in uresničene. Posledično je to ključnega pomena tudi za razvoj in prihodnost vsake družbe in kulture. Vzgoja ima tudi ključno vlogo pri vzpostavljanju partnerskih in starševskih odnosov in predvsem pri tem, kakšen starš ter partner bo posameznik, ko bo sam stopil v te čevlje. Na kratko: kakovost, sreča in osmišljenost življenja se tlakujejo v otroštvu oz. med odraščanjem.

Kaj je temelj družine, dobre vzgoje?

Vsekakor spoštljiv, urejen in ljubeč odnos med mamo in očetom. To pomeni, da sta starša vzgojno usklajena in se zavedata, da imata skupen vzgojni cilj, to je vzgoja samostojnega in odgovornega posameznika. Takšna starša bosta znala postaviti meje in te meje držati ter biti vzgojno dosledna. V ospredju torej niso metode in razni instant nasveti, »kako je treba«, kar se danes odlično prodaja, ampak življenje samo. Zato je to težja pot, ker se življenje ne da goljufati (v to sem vedno bolj prepričan). Seveda so veliko bolj privlačni magični recepti različnih vzgojnih 'strokovnjakov', kot pa da s svojim življenjem otroku kažemo, kako živeti, oz. mu kažemo pot, kaj pomeni biti oče, mož, prijatelj itd. Mladih še nikoli niso prepričale metode, recepti in razni prijemi, ampak življenje, odnos in notranja povezanost. Veliko je primerov, ko starša prosita, naj 'uredimo' 'problematičnega' najstnika. Nema lokrat se po nekaj srečanjih s starši zadeve v njunem odnosu uredijo in sploh ni potrebe, da bi otroka srečali.

Kakšna je glavna naloga staršev?

Prvič, da se ljubita in spoštujeta med seboj, in drugič, da otroka pripravita in opremita za življenje. Na otroke je treba prenesti sporočilo, da je življenje čudovito, da je polno lepote, da nam je bilo življenje podarjeno, na vsakem posamezniku pa je, kaj bo iz nje naredil, kakšno vsebino mu bo dal. Vsak si bo moral odgovoriti na vprašanje, za kaj bo porabil svoje življenje in kaj je njegovo poslanstvo.

Kako naj bodo starši, ki ostanejo sami, dobri starši?

Ključno je, da sta starša v urejenih odnosih in osebnostno dovolj zrela, da sta se spo-

sobna uskladiti vsaj glede otroka in vzgojnih ravnanj. Posebej pomembno se mi zdi, da otroka ne navežejo nase, da ga ne naredijo za svojega čustvenega partnerja (to je še posebej nevarno v primeru mama – sin). Je pa tako kot pri vsaki stvari – iz tega se lahko naredi življenjska tragedija in se posameznik postavi v vlogo žrtve in mučenca/-ke, lahko pa normalno aktivno živi naprej in neguje vse ostale vidike življenja, kot so prijateljstva, hobiji, izleti ipd. Življenjska radost je izredno pomembna. Pomembno se mi zdi tudi puščati 'odprta vrata' in možnosti za nov odnos. Vsekakor pa otrok nikoli ne sme biti glavna okupacija in v središču pozornosti. Sicer pa je vzgoja ena sama in se ne loči glede na status odnosa.

Kako naj se starši odzovejo na pritiske medijev in družbe (teorija spola, LGBT, različne 'vrste družin' ...) v odnosu do svojih otrok, do družbe ter do šole (ko pritiski prihajajo s strani šole)?

Vsak po svoji pameti, vesti in znanju. Vsekakor pa aktivno, odgovorno in jasno artikulirano. Odgovornost za prihodnost naših otrok, družbe, kulture in načina življenja nosimo vsi skupaj in vsak posebej. Vsak izmed nas je sooblikovalec slovenske družbe in naše skupne prihodnosti. Zavedati se je treba, da gre za sistemsko agendo, ki presega slovenske okvire, zato je še toliko bolj pomembno, da je samozavesten Slovenec ponosen na svoje slovenske korenine, slovensko identiteto, kulturo in versko pripadnost. Brez tega ne bi bili to, kar smo. Te naše zdrave korenine in vokalne kamne slovenstva moramo toliko bolj skrbno varovati. Če bomo tako vzgajali svoje otroke, bodo gotovo tudi sami znali presoditi, kaj je zgolj vsiljujoča 'teorija' in racionalni konstrukt in kaj so zakonitosti narave in življenja. Eno je spoštovati drugega in ga priznavati v njegovi drugačnosti, nekaj povsem drugega pa je, če nekdo svojo 'drugačnost' vsiljuje kot objektivno družbeno dejstvo in edino resnico.

Če se ozreva še v obdobje, ki ga trenutno preživljamo. Kako vidite čas epidemije zaradi covid-19?

Koronakriza nam je pravzaprav pokazala in razgalila resnično krizo sodobne in 'razvi-

te' družbe. Ta kriza je zelo močno razgalila resnično vsebino naših odnosov in naših življenj, glede na to, kako se je povečalo nasilje v družini, koliko več je duševnih stisk, samomorov in poskusov samomorov, depresije, anksioznosti, samopoškodovanja, alkoholizma, uporabe drog itd. – samo zato, ker smo morali več časa preživeti s svojimi najbližjimi in sami s sabo. To je zelo zelo zaskrbljujoče. Namesto da bi ta čas izkoristili za svoje drage, da bi se zblížali, da bi ga porabili za tiste stvari, pri katerih se ponavadi vedno pritožujemo, da nimamo dovolj časa (za ženo, za otroke, za mirne večere, za družinske igre ...), se je na žalost ta čas porabil za še večjo oddaljenost med družinskimi člani: še več časa pred zasloni, dokupilo se je še več zaslonov, igralnih konzol, računalnikov ...

Tudi na družbeni in socialni ravni se je pokazalo, kdo in kaj smo, koliko nam je mar za druge, za starejše, bolne in ranljive, koliko solidarnosti premoremo in kaj so naše temeljne družbene vrednote. Sodobni človek, ki je zelo močno zaznamovan s potrošništvom in individualizmom, je zelo težko empatičen, solidaren in vidi ter težko upošteva še koga drugega razen samega sebe. Tudi to je eno izmed temeljnih področij vzgoje. Pomembno vlogo so pri tem odigrali tudi mediji s pretiranim poudarjanjem kataklizmičnih razsežnosti posledic in vsakovrstnih stisk, izgubljenih generacij ipd. Mediji bi morali biti v vlogi pomirjevalca in ljudem dajati spodbudo ter objektivno, uravnoteženo in povezovalno podajati potrebne informacije.

Kaj nam je sporočila koronakriza?

Koronakriza nam je podala izredno pomembne informacije za nadaljnje življenje in je postavila ogledalo sodobni družbi, našim odnosom, kakovosti življenja in modernemu načinu življenja, kjer je vse zreducirano na zunanost, na profano, na nekaj vidnega, na 'imeti' in to 'pokazati'. Vsebinska, smisel, globina, tisto, kar je res bistveno, kar zares šteje v življenju, kar posamezniku daje trdnost, pa se je izgubilo. Prav zaradi pomanjkanja pristne vsebine in smisla se danes srečujemo s celimi generacijami nezadovoljnih, apatičnih, notranje praznih, vsega naveličanih posameznikov. Ključno spoznanje pa je, da so vse to simptomi in ne izvor. In to se mi zdi najpomembnejše

Foto: Vid Ponikvar

spoznanje: vzrok ni koronakriza, vzrok ni epidemija, ampak način našega življenja in vsebina naših odnosov. Koronakriza nam je vzroke in posledice samo intenzivno razkrila.

Kaj je tisto v človeku, kar mu pomaga, da se drži 'nad gladino', da vidi smisel, da gre naprej, čeprav je v težki, na videz brezizhodni situaciji?

Ključna je preventiva. Dobri, pristni in ljubeči odnosi so človekovo največje bogastvo. Treba jih je negovati in vanje vlagati, ne pridejo sami od sebe. Smisel življenja je sestavljen iz veliko manjših smislov, zato je pomembno, da sledimo svojim sanjam, da počnemo to, kar nas veseli, to, ob čemer čutimo strast, da gremo v naravo, med ljudi, da beremo, gremo v gledališče, da imamo hobije itd. Da ne ždimo samo doma in porabljammo časa in življenja pred zasloni.

Kakšna je vloga učiteljev v času epidemije? In kakšna bo po njej?

Enaka, kot je bila prej. Da učijo, vzgajajo in opogumljajo otroke. Da jih razumejo, da jih čutijo, da jih imajo radi in da v njih prebujajo ustvarjalnost, radost ter znajo v njih prebujati tisto najboljše, da bodo zaupali vase in v svoje sposobnosti. Ne smemo pozabiti

tudi na pomembno vlogo razvijanja samopodobe in samozavesti.

Ali se je morda v času epidemije pokazalo, da so v šolstvu potrebne kakšne spremembe?

V šolstvu in v celotnem vzgojno-izobraževalnem procesu so nujno potrebne sistemske spremembe. Tega se na vseh ravneh zavedamo že dlje časa, epidemija je to samo še dodatno potrdila. Vsebinski in prostorski okvir najinega intervjuja nama onemogoča širšo razlago, zato bom omenil eno ali dve točki. Samo jedro problematike vidim v tem, da na pedagoških fakultetah ni sprejemnih izpitov – sam si že več kot deset let intenzivno prizadevam z različnimi pobudami, da se uvedejo sprejemni izpiti, kjer bi se vrednotile osebnostne lastnosti, ustvarjalnost, empatičnost, intelektualno-kognitivne sposobnosti, pedagoški patos, sposobnost dela z otroki ipd. Ni vsak za vse in delo z otroki je nekaj posebnega. Po mojem mnenju se s tem rodiš, to v sebi imaš ali pa nimaš. Vse to se je zelo dobro pokazalo pri šolanju na daljavo, kjer je živa interakcija ponekod padla praktično 'na nullo'. In to leta 2020 oz. 2021, ko informacijska tehnologija predstavlja praktično brezmejne možnosti za poučevanje. Področje poznam zelo dobro, ker sem na fakulteti koordinator študijskega procesa in smo pripravili

'online' rešitve za celoten študijski proces po vzgledu najboljših univerz v svetu. Ključno vprašanje je povsod interakcija in motiviranost.

Drugo problematično področje pa je to, da sta šola in vrtec izgubila strokovno funkcionalno avtonomijo in integriteto. To se je zgodilo na sistemski ravni, kjer je treba pod pritiski permisivne paradigme in zaradi pretirane birokratizacije prav vse določiti na podlagi uredb, zakonov in predpisov. Birokratska, formalna in neformalna ter vsebinska inferiornost različnim uradniškim institucijam za kakovostno poučevanje in vzgojo ni samo nekaj izredno škodljivega, ampak uničuje samo identiteto in dostojanstvo učiteljskega in vzgojiteljskega poslanstva.

K temu dodamo še poplavo vzgojne literature, različnih teorij, nasvetov, forumov, vedno novih knjig, ki obljublajo čarobne rešitve za vse vzgojne tegobe, in množico 'strokovnjakov', ki imajo v žepu vse rešitve, nasvete in metode za vzgojno problematiko, pri katerih se kasneje velikokrat izkaže, da so samo privlačne instant obljube, niti ne rešitve, da so starši vedno bolj razočarani, zmedeni in negotovi glede svojih vzgojnih ravnanj. In zmeda je popolna.

Ravno v tem obdobju vodim raziskovalno skupino, ki dela prav na tem področju. Na tem mestu moram omeniti, da sem izredno vesel in hvaležen, da je Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije prepoznala to nujno potrebo in nam odobrila pomemben triletni projekt *Holistični vzgojno-izobraževalni proces in krepitev duševnega zdravja*, v okviru katerega delamo obsežno raziskavo, v katero so zajeti praktično vsi deležniki: starši, vrtci, osnovne in srednje šole, dijaki in otroci. Razvili bomo nov, celostni pristop in paradigmo v vzgojno-izobraževalnem sistemu v Republiki Sloveniji, prav tako pa tudi izobraževalni program na tem področju.

Kakšne posledice bodo imeli mladi (če sploh) zaradi šolanja na daljavo, omejenega gibanja ...?

Generalno gledano ne bo nobenih posebnih posledic. Človek je preveč trdoživo bitje, da bi nekaj takšnega lahko pustilo kakšne resne posledice na človekovi psihi ali telesu. Sicer pa to, da smo bili nekaj

mesecev nekoliko bolj omejeni na dom, ni prav nič tragičnega. Je pa tudi res, da so se nekatere težave, ki so bile navzoče že pred epidemijo, sedaj še nekoliko intenzivirale. Ampak tega gotovo ne moremo pripisati epidemiji. Vsekakor pa je pomembno, kako so preživljali ta čas doma, kakšen je bil red, koliko so se gibali na zraku, koliko so bili v pristnem stiku z ostalimi družinskimi člani in koliko časa so bili pred televizijo in ostalimi zasloni. Tudi tega ni mogoče naprtiti epidemiji.

Kako po vašem mnenju vpliva na mlade, da v medijih slišijo, da so ubogi, da je to izgubljena generacija, da bodo celo življenje nosili (negativne) posledice šolanja na daljavo?

Imam na jeziku, da bi dejal, da so takšne izjave neumnosti, ampak zaradi kulturnega vedenja tega seveda ne smem izreči. Je pa vsekakor škodljivo, nekorektno in ponižujoče do mladih, da se jih pomiluje in se jih postavlja v podrejen položaj ter se jih že vnaprej skuša onemogočiti v njihovem delovanju, življenju in razvoju. Takšne deterministične, nestrokovne in posplošene izjave ter nasilni poskusi, da se mlade ljudi postavlja v vlogo zaznamovane žrtve in v inferioren položaj, so resnično nedopustni

in za takšne izjave bi prav gotovo moral nekdo prevzeti odgovornost. Ključno odgovornost pri tem imajo mediji; uredniki določajo vsebino objav. Namesto da bi mlade opogumili, spodbujali in v njih vzbujali veselje in korajžjo, jim skušamo zadržati in zlomiti duha. Dovolimo si celo to, da jim kot javnost, kot družba sporočamo, da iz njih itak nič ne bo, da so izgubljena generacija. Zelo spodbudno. Zakaj že? Zaradi nekaj tednov, ko se je bilo treba držati doma? Takšno ravnanje in sporočanje se mi resnično zdi absolutno nedopustno.

Je Evropa na preizkušnji? Kateri so po vašem mnenju temelji Evrope?

Vsekakor ni to, kar so si očetje Evrope, kot npr. De Gasperi, Schuman in Adenauer, predstavljali in začrtali, da bi naj bila. Menim, da živimo v obdobju, ki je za Evropo usodnega pomena. Na relativno majhni površini živi toliko različnih kultur in narodov, ki imajo skupne korenine in isto kulturno-duhovno jedro. Evrope si ni mogoče niti predstavljati brez judovsko-krščanskega religioznega humusa in neizbrisnega grško-rimskega humanističnega pečata. Vse ostalo stoji in je zgrajeno na skupnih moralnih vrednotah in duhovnih temeljih, kot so npr. človekove pravice, svoboda, demokracija, človekovo dostojanstvo, solidarnost,

blaginja za človeka vredno življenje itd. Namesto da bi bili na te korenine ponosni, ima človek včasih vtis, da se jih mnogi celo sramujejo. Ta odnos je zelo nevaren, lahko je celo usoden.

Družba ali narod, ki izgubi identiteto in duhovno jedro, oz. družba brez tega jedra in duhovne identitete namreč ne preživi. Ne more se 'upirati' nikomur in ničemu. V tem tudi ne vidi smisla, ker takšna družba postane 'izsušena' oz. 'jalova', ni ustvarjalna in zapade v nihilizem. Izgubi vsakršno moralno moč, izgubi se smisel posameznika in naroda ter dostojanstvo osebe. Pravzaprav se zgodi propad civilizacije. Civilizacija pa propade vedno od znotraj in ne od zunaj. Tudi v zgodovini je bilo vedno tako. Prav to se velikokrat spregleda. Nikakor nisem pristaš različnih teorij zarote, vendar se težko znebim občutka, da vse to dogajanje zadnjih desetletij ni zgolj naključje. Ni mogoče spregledati, da določena agenda dobesedno napada samo srce Evrope, in to zelo agresivno. Najbolj vitalen del Evrope oz. glavne korenine Evrope so moralne vrednote, družina, kultura in religija oz. vera. Še otrok ve, da če drevesu posekaš korenine, se bo sčasoma posušilo, ker bo izgubilo življenjski sok in bo propadlo samo od sebe. »Civilizacija umre zaradi samomora in ne zaradi umora,« je zapisal znani zgodovinar in filozof Arnold J. Toynbee.

Kaj bi si želeli za prihodnost naše družbe, države?

Smisla, poguma, samozavesti, zdravega ponosa, radosti, ustvarjalnosti, miru in navdušenja nad življenjem. V marsičem smo edinstveni na svetu in prav je, da smo ponosni na to. Osebnostim veliko hvaležnost in ponos, da sem Slovenec.

Bi še kaj sporočili našim bralcem?

Za konec bi bralcem podaril meni posebno misel: »Najvišja umetnost učitelja je prebuditi veselje do ustvarjalnega izražanja in znanja.« (Albert Einstein)

Dr. Kristovič, iskrena hvala za vaš čas in vaše bogate misli. Vse dobro na osebem in strokovnem področju!

Foto: Vid Ponikvar